

„Тамнава-Западно поље“

После тешке године
СТИГЛИ МИРНИЈИ ДАНИ

■ Током 57 година рада рудари Поља „Д“, највећег копа Рударског басена „Колубара“, произвели су око 538 милиона тона угља, а откопали и одложили 1,4 милијарде кубика откривке

Садржај

04

догађаји

Годишњица Поља „Д“
Обележено
57 година рада

07

из епс групе

Са Копаоник бизнис форума
ЕПС посвећен
реформама

12

репортажа

Ведричар – незаменљив
у производњи „Тамнаве“
Бесконачни ланац доброг угља

14

Необична прича о једном од основних алата
у Рударском басену „Колубара“
Како се праве багерске кашике

15

Багерска радионица Поља „Д“
Сваки багер
знају у „шраф“

16

актуелно

Водовод „Медошевац“
Ускоро боље
снабдевање

18

Рехабилитација запослених
Девет бања очекује
прве госте

21

локални мозаик

Атлетски клуб „Лазаревац“
Већ имају
репрезентативце

22

временов

Љубомир Дојчиновић Цига,
легенда Лазаревца
Фудбал је тада био љубав

05

„Тамнава-Западно поље“ у првом тромесечју 2018. године

После тешке године стигли мирнији дани

08

Сектор за безбедност
и заштиту на раду

Циљ - највиши ниво безбедности

10

Пречишћавање отпадних вода „Прераде“

Припреме за изградњу новог постројења

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ.
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В.Д. ДИРЕКТОРА: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић, ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, ФОТО-РЕПОРТЕРИ: Александар Рашин и Милан Цвијетић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs, НАСЛОВНА СТРАНА: Александар Рашин, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: ЈП „Службени гласник“ Београд, ТИРАЖ: 2.500, ПРВИ БРОЈ ЛИСТА РУДАРСКОГ БАСЕНА „КОЛУБАРА“, ПОД НАЗИВОМ „КОЛУБАРА“, ИЗАШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ 24. СЕПТЕМБРА 1960. ГОДИНЕ, ОД 15. НОВЕМБРА 2017. НОСИ НАЗИВ „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Обележено 57 година рада

Детаљ из богате историје Поља „Д“

Током деценија остварени бројни производни успеси.

Пожртвовање и преданост запослених одржали коп који је својеврсна школа рударства

Поље „Д“, највећи површински коп РБ „Колубара“ и српске електропривреде, средином априла обележило је 57 година од отварања и 52 године од почетка производње угља.

Отварање експлоатационе зоне Поља „Д“ почело је откопавањем откритке 13. априла 1961. године. Пет година касније, у априлу 1966. ископане су и прве тоне угља на овом копу.

Током радног века копа рудари Поља „Д“ произвели су око 538 милиона тона угља и откопали и одложили 1,4 милијарде кубика откритке.

Рекордна производња угља остварена је 1990. године, када је произведено 15,95 милиона тона лигнита. Кад је реч о производњи откритке, најуспешнија је била 1991. година, кад је открито и одложено 46,4 милиона кубика чврсте масе.

Радови на отварању Поља „Д“, трећег колубарског површинског копа, почели су на основу одлуке Радничког савета „Колубаре“ од 17. марта 1961. године. Овом одлуком су одобрена финансијска средства и омогућено ангажовање „вишка радне снаге“ и расположиве механизације са Поља „Б“, чиме су испуњени основни услови за отварање копа, који веома брзо постаје највећи у тадашњој Југославији. Инвестициони план

за почетак рада копа урадили су стручњаци „Колубаре“, у сарадњи са професорима Рударско-геолошког факултета из Београда. Током прве године откопано је 109.300 кубика откритке. Наредних година развој копа одвијао се предвиђеном динамиком, а прве тоне лигнита су откопане 1966. године. Током те године ископано је 174.153 тоне угља.

Поље „Д“ је било темељ велике електроенергетске експанзије у Србији, у периоду када су изграђени блокови А1 и А2 у Термоелектранама „Никола Тесла“ у Обреновцу.

Почетак рада обележили су оскудна механизација и недостатак стручног кадра, али стање се константно мењало како је коп напредовао. Поље „Д“ је први коп у „Колубари“ на коме је производња откритке и угља организована на савремен начин. Опрема за коп купљена је 70-их и 80-их година. Проблеми и критичне ситуације решавани су сопственим иновацијама или у сарадњи са стручњацима техничких факултета.

У раду и развоју Поља „Д“, од самих почетка – израде анализа и бушотина, преко послова на отварању копа, током година када су константно бележени производни рекорди, у временима пуним проблема и изазова, кључну улогу су имали радници. Они су ти који ентузијазмом, стручношћу, преданошћу, пожртвовањем и тимским радом готово шест деценија успешно одржавају стабилну и сигурну производњу. Кроз године су успели да Поље „Д“ начине највећим произвођачем угља међу коповима у бившој Југославији и српској електропривреди, упркос бројним неприликама и проблемима са којима су се сусретали и успешно их решавали.

Кроз деценије рада овај коп је био и својеврсна школа рударства из које су изашли бројни врсни мајстори и инжењери, чије

искуство је коришћено касније код отварања других откопа у РБ „Колубара“.

Захваљујући техничкој опремљености, стручности и радном елану запослених, планови у производњи угља и откритке су деценијама премашивани. У годинама највеће експанзије копа, Поље „Д“ је дуго имало улогу не само највећег, већ и најпродуктивнијег копа. До 2009. године бележена је производња око 14 милиона тона угља годишње, која је затим смањена због нерешене експропријације у зони насељеног места Вреоци.

Након поплавног таласа који је у мају 2014. године потпуно потопио тамнавске копове и делимично потопио Поље „Б“ и Поље „Д“, производња је накратко заустављена. Последице су убрзо саниране и кренула је производња откритке и угља. Док је трајало испумпавање воде и ревитализација опреме на тамнавским коповима, Поље „Д“ је било носилац производње угља у „Колубари“. Надмашени су сви планови производње како електроенергетска сигурност Србије не би била угрожена, а рудари Поља „Д“ су још једном показали да су најбољи када је најтеже.

Како наводи Драган Арсенијевић, директор копа, неколико година уназад запослени Поља „Д“ „бију битку“ на две стране – на северозападном делу копа откопава се откритка и производи угљ у оквиру Поља „Д“, а паралелно се изводе послови почетне фазе отварања новог копа Поље „Е“, који је предвиђен као заменски капацитет. Наш саговорник објашњава да ће, у зависности од потреба електрениергетског система, производња угља на Пољу „Д“, које је у завршној фази експлоатације, трајати још две до три године. Планирано је да запослени и производна опрема фазно прелазе на нови коп Поље „Е“, како буду завршавали радне обавезе у зони Поља „Д“.

Н. Живковић

После тешке године СТИГЛИ МИРНИЈИ ДАНИ

Добри производни резултати, у току припреме за реализацију дугорочних планова

З а прва три месеца ове године на „Тамнава-Западном пољу” произведено је око 3,5 милиона тона угља, што је незнатно изнад плана, док су на откривци за око 20 одсто премашене количине планиране за овај период. Према речима надлежних, на овом угљенокопу откривеног лигнита има за још три месеца, а јаловински системи настављају да постижу изузетно добре резултате.

Зебња запослених да ће зима бити тешка и дуга, на срећу, није била оправдана. Повољни временски услови који су, неочекивано, потрајали до почетка марта, омогућили су рударима најпродуктивнијег „Колубариног” угљенокопа да без већих напора остваре производне билансе предвиђене за прво тромесечје ове године. Рад под нешто слабијим притиском и у добрим условима свима је добродошао након изузетно тешке године, током које је „Западно поље” забележило рекордну производњу угља и било једна од главних узданица „Електропривреде Србије”.

– Подаци које имамо на крају првог тромесечја у складу су са планом да ове године приоритет на „Тамнави” буде производња откривке. Претходна година протекла је у знаку борбе за угаљ, али отварање Поља „Г” је много олакшало ситуацију – не само због квалитета, већ и због квантитета. Нема више тог притиска да је „све на нама”, што су неупоредиво лакши услови за рад – објашњава Горан Томић, директор копа.

Према његовим речима, овај период искоришћен је за припрему реализације неких дугорочнијих планова. Отпочеле су технолошке припреме, припрема резервних делова и плаца за ремонтну сезону, која ове године почиње у мају, када ће стати производне линије на угљу. Запослене на „Тамнави” очекују бројни озбиљни послови. Пре свих, ту је повезивање свих линија на нови одлагач, што ће омогућити да прослојци буду одлагани преко њега и да нова машина у потпуности преузме функцију која јој је намењена. Биће то прилика да све линије буду довољно померене, како би и у наредном периоду могле несметано да раде.

Како Томић објашњава, најбитнији радови на багерима очекују се на „глодару 5” и ведричару. Познато је да на „петици” постоје одређени недостаци који су уочени непосредно пошто је стигла на коп, али с обзиром на то да је овај глодар носио производњу угља у „Колубари” у претходне четири године, није било могућности да буде заустављен. Сада

је прилика да се то исправи. Ведричар је, такође, радио у тешким условима, у деловима лежишта која садрже песак, а тај материјал му наноси доста штете. Зато ће и на њему бити више посла него обично.

Свакодневна брига на „Западном пољу”, поред количина, јесте и обезбеђивање потребног квалитета угља за термоелектрану, што је посебно актуелно сада, када багери постепено улазе у све лошије партије лежишта.

– Стручњаци успевају да уједначе квалитет и постигну да калоријска вредност лигнита у континуитету буде око 6.500 килоцула по килограму. Ипак, велику разлику у овој области направиће систем за хомогенизацију, на чијем успостављању се ради и чији ефекти би требало да буду осетни већ на лето – каже Томић.

Чини се да су стигла мирнија времена за „Западно поље”. Нема застоја у производњи, резултати су задовољавајући и довољно је откривеног угља за наредних неколико месеци. Ипак, Томић каже да је „слаба” тачка угљенокопа недовољан број запослених у производњи, у припремним радовима, радионицама и на системима.

– Број људи на тим радним местима је готово исти као и пре пет-шест година, а у међувремену смо добили читаве нове системе – рекао је Томић.

М. Димитријевић

■ На „Западном пољу” откривеног лигнита има за неколико наредних месеци

Стабилан и јак ЕПС је лидер у региону

Циљ, задатак и обавеза су да се ТЕНТ очува и унапреди

У „Електропривреди Србије“ и Огранку ТЕНТ покренут је нови инвестициони циклус

којим ће се модернизовати производни капацитети и осигурати будућност компаније у наредним деценијама, рекао је Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС, на обележавању 48 година од почетка рада ТЕ „Никола Тесла А“.

Први блок у Обреновцу пуштен је у рад 7. марта 1970. године и означио је почетак интензивног развоја српске електропривреде.

– Од тада до данас у Огранку ТЕНТ је, захваљујући преданом раду и ангажовању запослених,

произведено више од 680 милијарди киловат-часова електричне енергије. Изменом стратегије, а уз подршку председника Србије и Владе, створили смо услове да и блокови А1 и А2, уз ревитализацију, наставе рад. Заједно са РБ „Колубара“, ТЕНТ производи више од 50 одсто српске електричне енергије и наш циљ, задатак и обавеза су да ТЕНТ очувамо, унапредимо, повећамо тај

удео и укупну производњу – рекао је Грчић.

Он је додао да предстоје пројекти модернизације и заштите животне средине.

– Обезбедићемо сигурну будућност ТЕНТ-у и ЕПС-у, а самим тим и сигурност целом електроенергетском систему Србије. То ћемо постићи ако ЕПС знатно ојачамо и унапредимо – истакао је Грчић.

Нови мегавати

Ревитализацијом и ремонтима блокова после 2000. повећана је снага на обе електране за додатних 152 мегавата. Завршетком ревитализације блокова ТЕНТ А4, А1 и А2, ЕПС ће практично добити нови блок од 200 мегавата.

Александар Антић, министар рударства и енергетике, рекао је да је ЕПС већ сада енергетски лидер на Балкану.

– Данас имамо нови инвестициони циклус, градњу блока од 350 мегавата у Костолцу, изградњу постројења за одсумпновање и система за отпепелјивање у ТЕНТ А и бројне друге пројекте којима ћемо омогућити привреди Србије да се модернизује, да јача постојеће капацитете и поштује највише захтеве заштите животне средине – истакао је Антић.

Запосленима у ТЕНТ-у годишњицу су честитали проф. др Бранко Ковачевић, председник Надзорног одбора ЈП ЕПС, и Милан Ђорђевић, председник Синдиката радника ЕПС-а.

Р. Е.

■ Донација ЕУ за отклањање последица поплава

Девет милиона евра за дистрибуцију

Реализација донације допринеће дугорочном побољшању техничких перформанси дистрибутивне мреже

Делегација Европске уније у Србији је из претприступних (IPA) фондова одобрила донацију за отклањање последица поплава из 2014. године у укупном износу од 62 милиона евра. ЕПС ће већи део усмерити на сектор производње, јер су тамо и штете биле веће. Донације које се односе на сектор дистрибуције електричне енергије вредне су девет милиона евра и подељене су у три лота. У оквиру првог биће набављена

■ Саша Стефановић

мобилна трансформација 110/35 kV инсталисане снаге 20 MVA, вредности око 1,4 милиона евра. У другом лоту је дефинисана набавка три мобилне ТС 35/10 kV инсталисане снаге 8 MVA, које ће заједно коштати нешто мање од 1,8 милиона евра. Трећи лот, за који је издвојено 5,2 милиона евра уз још пола милиона намењених за инжењерски надзор, односи се

на имплементацију и проширење система даљинског надзора и управљања средњенапонском мрежом (СН) у дистрибутивном подручју Краљево.

Саша Стефановић, члан Управног одбора пројекта и председник Комисије за праћење реализације, објашњава да је планирано да се мобилне трансформације користе у ванредним ситуацијама, какве су поплаве и пожари, те током ремонта и реконструкција. Биће монтиране на свом возилу, а у редовном режиму налазиће се у Краљеву, Крагујевцу и Нишу.

– Реализација донације допринеће дугорочном побољшању техничких перформанси дистрибутивне средњенапонске мреже (10 kV, 20 kV и 35 kV) и поузданијем снабдевању електричном енергијом грађана и привреде. Кварови ће бити брже

откривани и прецизније лоцирани, смањиће се број и трајање прекида, количина неиспоручене електричне енергије, као и ангажовање људи и возила приликом локализације и отклањања кварова. Резултат ће бити свеукупно смањење трошкова – закључио је Стефановић.

И. Андрић

Домаће фирме

Институт „Михајло Пупин“ предводи конзорцијум извођача радова за трећи лот, „Електромонтажа“ је подизвођач за испоруку и уградњу примарне опреме, а за телекомуникациону је задужен Институт „Никола Тесла“. ИТ опрему испоручиће „Проинтер“. За пуштање у рад телекомуникационих система задужен је „Нетико солушенс“, а за SCADA системе „ИМП Аутоматика“.

■ Са Копаоник бизнис форума

ЕПС посвећен реформама

У 2017. ЕПС је имао 40 милијарди динара инвестиција или око 340 милиона евра, што је највише у последњих 10 година. Настављамо са инвестицијама у наредним годинама

На јубиларном 25. Копаоник бизнис форуму „Електропривреда Србије“ добила је позитивне оцене представника међународних финансијских институција за напредак у реформама.

– ЕПС је покренуо велике инвестиције и добар је пример реформи – речено је на панелу о реструктурирању државних предузећа, одржаном у оквиру угледног бизнис форума који аргументованом расправом стручне јавности, привредника и доносилаца одлука даје смернице за правце економског развоја Србије.

Татјана Павловић, извршни директор за финансије ЈП ЕПС, рекла је на панелу да је ЕПС прошлу годину завршио са профитом од готово шест милијарди динара.

Говорећи о инвестицијама, она је истакла да је започета изградња новог блока у Костолцу од 350 мегавата, настављене су инвестиције у заштиту животне средине у „Колубари“ у вредности од 154 милиона евра, отворено је ново Поље „Г“ у „Колубари“, које ће повећати производњу угља за 5,5 милиона

тона. Ту су и улагања у хидро и термо сектор, ревитализација и проширење капацитета у ХЕ „Ђердап 1“, завршена је ревитализација два агрегата у Зворнику, модернизација у ТЕНТ-у која доноси већу снагу за 30 мегавата по блоку.

– У 2017. смо имали 40 милијарди динара инвестиција или око 340 милиона евра, што је највише у последњих 10 година. У ударство је уложено 16 милијарди динара. Настављамо с инвестицијама и у наредним годинама – рекла је Татјана Павловић.

Представници ЕБРД и Светске банке оценили су да је менаџмент ЕПС-а посвећен реформама.

Данијел Берг, директор ЕБРД у Србији, истакао је да је у ЕПС-у завршена прва фаза реформи, и то не само у финансијском погледу, да се види значајан напредак, те да се заједнички ради да ЕПС постане ефикасна компанија којој ће приоритет бити зелена енергија. Говорећи о финансијском реструктурирању ЕПС-а, Берг је истакао да је унапређен биланс стања, да је компанија ликвидна, што јој омогућава да ефикасно и делотворно улаже свој новац.

Стивен Ндегва, шеф Канцеларије Светске банке у Србији, рекао је да је ЕПС на добром путу реорганизације, као и да је добар пример реформи у Србији.

– ЕПС је на добром путу реорганизације, промене иду у правом правцу, али морамо да убрзамо цео тај процес. ЕПС је кључни играч у српској привреди. Ту можемо најбоље да демонстрирамо шта може да се уради и које су потешкоће, али и да се на ЕПС-у може видети позитиван утицај ако се све уради добро – истакао је Ндегва.

Владимир Вучковић, члан Фискалног савета Србије, рекао је да ЕПС има добре резултате,

да је смањио број запослених за 10 одсто и да је повећао наплату, али да се то још не види довољно у финансијским резултатима.

Александар Антић, министар рударства и енергетике, истакао је да су покренуте велике инвестиције у енергетици.

– До 2020. имаћемо нових 1.000 мегавата на мрежи, што су значајни пројекти који ће капитално утицати на енергетску сигурност Србије у дугом низу година – рекао је Антић на пленарној сесији „Инфраструктура и инвестициони мултипликатор“.

Он је подсетио да је последњи велики енергетски објекат за производњу електричне енергије у Србији отворен пре готово 30 година, као и да је сада више од три милијарде евра у инвестиционом циклусу у енергетском сектору и да се спроводи агресивна инвестициона политика.

– То је највећи инвестициони циклус у енергетици после више од три деценије – нагласио је Антић и додао да је од 1.000 мегавата, који се тренутно граде, више од 500 из обновљивих извора енергије, од чега највише из енергије ветра – 450 мегавата, подсетивши да су инсталирани капацитети за производњу електричне енергије у Србији сада већи од 7.000 мегавата.

P. E.

Резултати

У скоро свим сегментима побољшани су резултати. Повећана је наплата и сада износи 98,3 одсто. ЕПС је успео, упркос потешкоћама на почетку 2017. године у производњи угља, да премаша производњу из 2016. за четири одсто, а у прва два месеца ове године производња је била стабилна и испуњени су планови – рекла је Татјана Павловић.

Циљ – највиши ниво безбедности

Бројне активности усмерене на достизање највишег нивоа здравствене и психофизичке заштите свих запослених у РБ „Колубара“, у складу са законом и прописима којима је регулисана ова област

Интерес руководства Рударског басена „Колубара“ и „Електропривреде Србије“, Сектора за безбедност и здравље на раду РБ „Колубара“, Синдиката, али и сваког појединца, јесте да буде остварен највиши ниво безбедности и здравља на раду свих запослених у огранку – рекао је за наш лист мр Анђелко Јанковић, руководилац Сектора за безбедност и здравље на раду РБ „Колубара“.

Организација

Сектор за безбедност и здравље на раду РБ „Колубара“ чине две службе и једно одељење – Служба за безбедност и заштиту на раду и Служба ЗОП, и Одељење за обуку и проверу знања. Екипа је на „Површинским коповима“ састављена из два одељења – једно обухвата источне копове (Барошевац), а друго западне (Тамнава). Посебну организациону целину чини Служба „Прераде“, „Метала“ и Дирекције, а постоји и Одељење за проверу знања. Овако је организована и Служба ЗОП. Овај систем, направљен 2010. године, покрива свако радно место и целокупан простор на коме послује Рударски басен „Колубара“.

■ Анђелко Јанковић

– То, пре свега, подразумева да нежељене последице производног процеса, попут повреда на раду и професионалних болести буду сведене на најмању могућу меру, а у ширем смислу, да буду остварени услови у којима би радник имао осећај задовољства при обављању својих професионалних задатака. Да би овај циљ био остварен, неопходан је системски приступ који се базира на превентивном деловању и повезивању свих одговорних у овој области – истакао је Јанковић, додајући да се рад служби које се баве овим питањима заснива на великом броју норматива и прописа, законских и подзаконских докумената, али и бројних ЕПС-ових интерних аката, правилника, наредби, процедура, упутстава и одлука.

Повреде и негативне последице процеса производње

у сложеном технолошком ланцу какав је откопавање угља, ипак не могу сасвим да се предупреду превентивним мерама.

– Преплићу се послови и задаци, ради се у временским условима на које се не може утицати, а у последње време имамо и проблем недовољног броја запослених у непосредној производњи. Дешава се да људи који су на располагању за обављање неког посла раде више и дуже у отежаним условима, што повећава ризик од повреда – наводи Јанковић и додаје да су сви запослени у службама задуженим за ову област добар део радног стажа у „Колубари“ провели у непосредној производњи, што им олакшава сагледавање ситуације на терену.

Јанковић је нагласио да је за рад Сектора изузетно важна подршка Милорада Грчића, в. д. директора ЕПС-а, која је исказана кроз политику БЗР-а.

– Она се огледа и кроз јасно дефинисану обавезу да буду идентификоване опасности које су извор и узрок нежељених догађаја као што су повреде и пожари, као и да носиоци тих активности буду сви који организују посао као и службе за БЗР и ЗОП. Велику подршку и помоћ имамо и од Синдиката, који у оквиру својих активности непрекидно указује на значајне аспекте овог проблема. Добра сарадња резултирала је израдом правилника за лична заштитна средства, којим су нормативи изједначени, а средства додељена свим групама занимања које посао обављају на терену – рекао је Јанковић.

Светска истраживања која су обухватила 75.000 индустријских акцидентата показала су да је 88 одсто незгода изазвано небезбедним радом, док су за 10 одсто „криви“ лоши услови. Преостала два одсто чине незгоде које су дефинисане као неизбежне.

– Када је реч о конкретним активностима особа задужених да прате безбедност на раду и брину о коришћењу заштитне опреме, они су у обавези да обилазе све погоне и након тога подносе детаљне извештаје у којима предлажу мере за отклањање уочених неправилности. Постоје јасно дефинисани рокови у којима те мере морају бити предузете, за шта посебну одговорност носе руководиоци радних јединица. Осим што указујемо на проблематичне активности и услове рада које треба изменити, ми смо у обавези и да уважимо образложења и размотримо објективне околности у којима се ради, али само у ситуацијама када није директно угрожена безбедност људи и објеката – истакао је Јанковић.

Истичући добру сарадњу са одговорнима у производњи, Јанковић наводи да је Милан Мишковић, директор „Површинских копова Барошевац“ РБ „Колубара“ инсистирао на широкој акцији додатне обуке запослених, и то у виду предавања и спровођења циљаних тестова. У питању су детаљни тестови којима се утврђује у којој мери су запослени разумели значај предузимања заштитних активности.

Обавезне обуке

Сва стручна лица ангажована у овој области одлично познају нормативе, а посао неких од њих конкретно подразумева да дају савете организационим јединицама о активностима које од њих закони и процедуре захтевају. – Заједнички циљ свих нас је да буде достигнут највиши ниво здравствене и психофизичке заштите свих. Услови рада, средства и организација морају бити прилагођени потребама радника, који, пак, морају бити мотивисани за потпуно укључивање у све активности – рекао је Јанковић, наглашавајући да је сваки запослени у „Колубари“ дужан да прође уводну обуку из БЗР-а и обавезну противпожарну обуку.

– Изузетно смо задовољни одзивом и добили смо велики број нових информација на основу којих ћемо убудуће делати. Што се тиче безбедности у осталим организационим целинама, директори Александар Милићевић у „Преради“ и Милорад Пантелић у „Металу“ предузимају све мере за интензивну контролу – наводи Јанковић.

Р. Лазић

Рударима је заштитна опрема неопходна

■ Сектор за заштиту и унапређење животне средине

Управљање отпадом

Приоритет су постројења за пречишћавање фекално-санитарних отпадних вода и замена салонитних плоча на објектима у којима бораве радници

Током наредних неколико месеци у плану је да у оквиру Сектора за унапређење и заштиту животне средине Рударског басена „Колубара“ буде реализовано

неколико пројеката којима ће бити омогућено испуњавање норми прописаних у области управљања водама, али и уклањање ризика насталог вишестепеним коришћењем опасних супстанци у грађевинарству.

Један од примарних планова Сектора је постављање биоротора, односно префабрикованих постројења за пречишћавање фекално-санитарних отпадних вода код рударских насеља Церовити поток, Волујак и Ватрогасна станица у Рудовцима.

Према речима Александра Симића, руководиоца Службе за заштиту и унапређење животне средине, оваква постројења постављена су пре више година код управне зграде Поља „Д“ у Медошевцу и у Радљеву. Такође, на иницијативу Сектора, „Пројект“

је у јануару урадио Технички рударски пројекат евакуације и пречишћавања атмосферских отпадних вода у комплексу „Тамнава“.

– Нажалост, вредност тог пројекта превазилази средства којима наш Сектор располаже на годишњем нивоу. Надамо се да ће бити пронађен начин да буду обезбеђена потребна средства, јер је реч о решењу које би обухватило цео тамнавски комплекс – каже Симић.

Он додаје да је посебна пажња усмерена на решавање проблема око 50 старих објеката на источном делу копова, који су покривени салонитним плочама. Претпоставља се да ове плоче садрже азбест, који је као грађевински материјал коришћен седамдесетих година прошлог

века, јер је веома отпоран на топлоту и ватру, хемијски инертан, механички отпоран, а не пропада. Проблем је што постоји опасност да се кристали азбеста удахну, што изазива разна обољења, укључујући и рак плућа.

У решавању овог проблема први корак је анализа кровних покривки, узорковање и одређивање садржаја азбеста.

– У оквиру набавке, осим анализе покривке, тражићемо и анализу квалитета ваздуха на садржај азбестних влакана. То ће бити корисно као индикатор приликом прављења термин плана замене тих салонитних плоча. Очекујемо да посао отпочне током ове, а да замена на свим објектима буде завршена током неколико наредних година.

М. Мијаљевић

Припреме за изградњу новог постројења

Нови објекат биће изграђен иза Мокре сепарације и Сушаре, уз примену најсавременијих технолошких решења

У складу са очекиваним развојем Рударског басена „Колубара“, локација на којој се налазе објекти постојећег „Прерадиног“ постројења за пречишћавање отпадних вода до краја 2020. године наћи ће се на путу рударских радова у оквиру новоотвореног површинског копа Поље „Г“. Зато се у оквиру „Прераде“, али и на нивоу читавог огранка, увелико планира изградња новог постројења. Оно ће, као и до сада, поред технолошке отпадне воде настале прерадом равнот угља, пречишћавати и оне санитарне, настале у индустријском кругу,

■ Саша Радовановић

уз примену најмодернијих технолошких решења и испуњавање актуелних норматива прописаних у овој области.

Надлежни наводе да је реализација пројекта изградње новог постројења започета у складу са важећом законском регулативом, израдом пројектне документације и обезбеђивањем свих потребних сагласности. Стручни Савет ЕПС-а усвојио је идејни пројекат, док је сагласност на Студију о процени утицаја

на животну средину дало Министарство заштите животне средине.

– Израда идејног пројекта подразумевала је велики број истраживања, испитивања, лабораторијских мерења, прорачуна, која је требало да доведу до одабира најбољег решења. Пројектант нам је понудио три концепцијска решења, а ми смо, водећи рачуна о квалитету, оптималној цени изградње, али и одржавању

постројења у будућности, изабрали једно од њих. У току је процедура израде Допунског рударског пројекта, урађен је пројектни задатак, техничке спецификације и покренута је јавна набавка – каже Саша Радовановић, руководилац Сектора за унапређење технологије и инвестициону изградњу „Прераде“.

Да би дефинитивно био потврђен избор технолошког концепта пречишћавања, Радовановић каже да најпре морају да буду спроведена сва потребна истраживања на пилот-постројењу. Конкретно, то значи да у периоду од 30 до 90 дана треба да буде доказано да изабрана технологија и техника која ће бити уграђена, може да одговори оним захтевима дефинисаним нашим законодавством.

Различита задржаност вода

Отпадне воде у Мокрој сепарацији настају чишћењем угља, током његове припреме за сушење. Оно се врши у суспензији кварцног песка и воде, па се, уз количине које настају током прања погона, укупно добија око 90 кубика на сат. Вода која настаје из процеса сушења угља је другачијег квалитета од воде Мокре сепарације. У технолошком процесу сушења угља долази до истискивања воде из угља, као и до кондензовања технолошке паре, па тако настају отпадне воде које су оптерећене високим садржајем фенолних једињења, тешким металима и суспендованим честицама. У старој Сушари и Класирници, због повећане запрашености радне средине, уграђени су системи за мокро отпашивање, при чему настају додатне отпадне воде које се заједно са оним из производног процеса Сушаре транспортују на постројење за пречишћавање.

■ Постојеће постројење наћи ће се на фронту рударских радова

– Очекујемо да ове године пројекат буде завршен и да добијемо све неопходне дозволе за извођење радова. Ако све буде ишло према плану, ново постројење кренуло би са радом до 2020. године – рекао је Радовановић.

Изградња савременог постројења, које мора бити усаглашено са стандардима Европске уније, захтева да постројење овог типа буде лоцирано у непосредној близини места на коме се генерише отпадна вода. Тако је, изменама и допунама Просторног плана експлоатације колубарског лигнита, за ново постројење предвиђен простор иза погона Мокра сепарација и Сушара.

– Технологија рада базирана је на најбољим доступним техникама које се тренутно примењују у свету. У оквиру тих савремених техника је и „МБР постројење“, у коме се биолошки обрађују избистрене отпадне воде. Основна предност примене ове технологије је у чињеници да је реч о савременим, релативно малим уређајима, високо аутоматизованим, који гарантују да ће квалитет пречишћене, односно излазне воде из постројења бити у оквиру законом прописаних вредности – истиче Радовановић.

Ново постројење ће имати и могућност пречишћавања санитарних отпадних вода које

се прикупљају практично из свих погона „Прераде“.

Концепцијским решењем у новом постројењу планиране су три технолошке линије: линија воде (састоји се из линије за пречишћавање отпадних вода из Мокре сепарације и линије за пречишћавање отпадних вода из Сушаре и мокрог отпашивања), линија муља и линија припреме хемикалија.

На линији за пречишћавање отпадних вода из Мокре сепарације пречишћавање се отпадне воде из процеса чишћења угља, као и воде добијене прањем објекта Класирнице, Жичаре и Мокре сепарације. Воде добијене из процеса сушења угља, прања погона Сушаре и мокрог отпашивања објекта

нове Сушаре, старе Сушаре и Класирнице, пречишћавање се на линији за пречишћавање отпадних вода Сушаре.

Линија воде обухвата све објекте и опрему који су неопходни да би био испуњен основни задатак постројења, односно пречишћавање улазне воде до захтеваног нивоа. Све остале линије представљају помоћне линије, које опслужују и прате рад линије воде.

Део пречишћених отпадних вода из постројења враћаће се у производни процес, док ће део бити испуштан у реципијент. Воде ће бити одвођене у канал који већ постоји и користи се за њихов транспорт од „Прераде“ до реке Колубаре.

Т. Симић

■ „Метал“ остварио план зимских ремонта

Гаранција успешне производње

Рударске машине на површинским коповима „Колубаре“ ремонтване су и током ове, благе зиме, а високе температуре за то доба године погодовале су покретању низа послова. Ремонт на угљеним и јаловинским системима и појединим рударским справама углавном су типски, предвиђени за сваки коп засебно. Реч је о замени машинских склопова и ревитализацији комплетних машина за које је утврђено да нису исправне или да им је време за редован сервис.

На одржавању електроенергетске опреме у „Колубари“ и даље је највише ангажован „Електромашински ремонт на терену“, погон „Метала“. С обзиром на то да су ремонт најзначајнији сегмент „Метала“, у знатној мери користе се услуге и свих других расположивих погона и радионица.

И ова сезона зимских ремонта започела је санацијом дрегљајна. На „Тамнава-Источном пољу“ поправљен је ЕШ-101, док је на западној страни копа у рекордном року обављен велики ремонт ЕШ-а-2 који ће предстојећу сезону бити ангажован директно на утовару угља уз „грабуљар“. На најстаријем, а доскоро и највећем копу колубарског рударског басена, Пољу „Д“, ЕШ-21 успешно је оспособљен за

■ Екипа „Ремонта“ на ПК „Дрмно“

наставак рада. На поменутом копу у току је санација прстенасте базе популарне „десетке“, ЕШ-а погонске ознаке 10/70.

Оправка хаварисаног багера „глодар 5“ реализује се ангажовањем две екипе „Метала“. „Ремонт“ је задужен за санацију основне справе, док су радници „Монтаже“ надлежни за радове на деформисаној траци „3“.

Поред поменутих рударских машина, поступком репарације и ремонта широм РБ „Колубара“ у овом тренутку обухваћени су одлагач „3000“, „глодари“ „1“ и „8“, банд „4“ и ведричар.

Осврћући се на обављене послове и оне који су у току, Владимир Симић, управник радне јединице „Електромашински

ремонт на терену“, наглашава да се послови на системима обављају уз велико ангажовање надзорно-техничког особља, инжењера различитих профила и опреме коју у домаћој машиноградњи поседује само „Метал“. Запослени су ангажовани свакодневно, 25 од 30 дана, а највећи проблем и даље представља недостатак извршилаца на терену, с обзиром да је број искусних професионалаца смањен последњих година одласком у пензију, а пут до комплетне обучености квалитетног мајстора некада је дуг читаву деценију.

Сви набројени послови реализовани су у циљу повећања погонске спремности

Послови у Костолцу

Радници „Ремонта“ из састава „Метала“ два месеца били су ангажовани на санацији дрегљајна на површинском копу „Дрмно“ у Костолцу.

Захтеван посао на ЕШ-у-5 успешно је завршило 15 радника и ова рударска машина је током прошлог месеца враћена у производни процес. У наредном периоду планиран је наставак радова лазаревачке поставе на машини ЕШ-6, где је планирани обим послова нешто мањи. У питању је замена озубљених лежајева. Стручно ангажовање радника РБ „Колубара“ на костолачким коповима и термоелектрани може се назвати и традиционалним, с обзиром да је сарадња два српска угљенокопа вишедеценијска, а њиховим уласком у систем ЕПС-а и знатно олакшана.

производних капацитета РБ „Колубара“ и испуњења планова производње угља и откривке. Колико је сваки сегмент важан показује и податак да само једна рударска машина, популарни „глодар“, произведе 20 одсто угља, којим се добије чак 12 процената од укупне електричне енергије произведене у Србији.

М. Г. Павловић

Бесконачни лан

Три основне карактеристике и највећи допринос овог специфичног багера су минимални губитак угља, квалитет и одводњавање

Можда највећи тест издржљивости, багер ведричар на „Тамнава-Западном пољу“ положио је током велике поплаве 2014. године. У моменту када је наишао поплазни талас, радио је на најнижој тачки копа, па је био последња велика машина која је по испумпавању воде извучена на суво. Његово спасавање представљало је прави подвиг јер је био потпуно затрпан муљем који је вода нанела.

Небојша Симић, технички директор „Тамнава-Западног поља“, каже да је права срећа што се ведричар под ударним таласом није померио са позиције. Такође, машински елементи и конструкција нису претрпели штету и поред тога што је багер био затрпан. Након обављеног

деталног ремонта, укључен је у рад, и данас, четири године касније, својим бесконачним ланцем обрће ведрице „пуном паром“.

Ведричар је једини багер овог типа у „Колубари“, незаменљив у производњи на „Тамнава-Западном пољу“. Његове три основне карактеристике и његов највећи допринос су максимална искоришћеност лежишта (минимални губитак угља, за разлику од других багера), квалитет и одводњавање. У производњи на колубарским коповима укључен је 1976. године на „Тамнава-Источног поља“, а на „Запад“ долази 2006. године.

– Од тада је откопао 27 милиона тона угља и око 7,3 милиона тона неугљевитих материјала. Месечно може да откопа од 200.000 до 300.000 тона угља одличног квалитета. С обзиром да је лежиште овог копа раслојеније, са више раседа, подином која није константна, показало се да је ведричар једини багер који може да откопа сав угаљ до подинског песка. Управо та могућност да издвоји прослојке за нас је од изузетне важности у смислу хомогенизације јер ведричар „својим“ квалитетним угљем поправља квалитет угља осталих багера – истиче Симић.

Незаменљив је и због чињенице да технолошки копа дубински (може и висински), тако да може да испрати све раседе који се појављују. То значи да, уколико се угаљ пружа по једној коти и одједном се „подигне“ на вишу нивелету, овај багер то може да савлада јер копа испод себе и до 20 метара. То му даје могућност да после откопавања угља уради и водосабирнике дубине пет-шест метара.

– За ведричар је веома важно одржавање. Пошто ради у подини где има песка, који је абразиван и доста хаба радне елементе, неопходни су добро урађени ремонти. Инвестициона оправка је обично у мају, али ми још два пута годишње урадимо обимније сервисе током којих замењујемо похабане и оштећене елементе. Истина је да то и кошта, али с обзиром на производњу коју остварује и технолошки значај, неспорно је да је реч о багеру коме треба посветити пуну пажњу – наглаasio је Симић.

Како, заправо, ради ова фасцинантна справа? Најпре треба објаснити да је оно што је за роторни багер радни точак – за ведричар је то радни ланчаник са ведрицама. Он је састављен из четири дела и плаништика. Ланац је бесконачан и уз клизне елементе крећу се

■ После поплаве ведричар је био потпуно затрпан муљем

Нац доброг угља

43 ведрице. Плаништик има хидраулични клип који му омогућава да се диже, спушта и обавља манипулацију. Сајле обезбеђују подизање и спуштање сегмената, односно витла. Багеристи манипулишу ужадима и сајлама и тако „бирају“ како и шта да се копа.

Видоје Савић, који као багериста ради од 1993. године, на ведричару је 18 година. Током свог богатог радног искуства био је готово на свим багерима на „Тамнава-Западном пољу“, али каже да ништа не може да се пореди са радом на овој специфичној машини.

– Велика предност је његов „миран“ режим рада, за разлику од, рецимо, „глодара 2“ на коме није могла да опстане пуна шоља кафе колико се тресао. Све остало је неупоредиво теже. Првенствено јер се све ради ручно, по осећају. То значи да багериста мора да процени када је дошло до прослојака, да их одвоји, чак да испрати залегања угља. Свему томе научи га искуство. И не само то, мора и да се константно ослушкује. На сваку промену звука ведрица мора брзо да се реагује јер добро је познато колико је песак абразиван, па уколико моја реакција закасни, очас посла може да страда и до седам-осам кашика што је огромна штета и застој може да траје

и по неколико смена – објашњава Савић уз напомену да на ведричару може да ради само вешт багериста.

На ведричар, каже он, не можеш да дођеш уморан и концентрација мора да буде максимална свих осам сати. И поред захтевног посла, Савић је заволео свој багер јер ведричар је такав, јединствен.

Његов колега Зоран Илић, који је планир-мајстор, током 18 година стицао је искуство на готово свим „глодарима“ на овом копу. Зато је и он одличан саговорник на тему разликовања ведричара од његових осталих рударских „сбораца“.

– Поред радног елемента, суштинска разлика између роторног и овог багера је у томе што је „глодару“ транспорт саставни део рада. Да би могао да копа, он мора да се креће. Стоји док ради „кружно“, али да би „ишао у рез“ он мора поново да наступи. И треба му, рецимо, два до три минута за један пролаз, зависи колика је ширина блока. Када се постави, ведричар врти ведрице, радни елемент иде укруг и спушта се под силом земљине теже, притиска тло, вуче ведрице и сече угаљ. Тако он може да ради и по неколико сати, можда пола смене без

„наступа“, у зависности од ширине и дубине самог блока. По једном резу има око десет минута путовања. Лаички речено, ово је багер који ради из места и за њега није тешко изградити трасу. За планир-мајстора је, можда, већа одговорност, али лакши је рад на овој необичној машини – закључио је Илић.

Д. Весковић

Осмишљен у 19. веку

Прва конструкција багера, претече данашњег ведричара, направљена је у Паризу 1827. године. Током 19. века усавршене су конструкције са ланчаником и ведрицама. Његова прва велика примена била је на откопавању Суецког канала. После Француза производњу настављају и унапређују Холанђани, а затим и Немци, који су и данас водећи светски произвођачи. Већ 1890. године направљена је конструкција применљива на лигнитским површинским коповима, са могућношћу копања 5,8 метара, а 1898. уводи се електропогон. Године 1926. дотадашњи шински транспорт замењен је транспортним уређајем са гусеницама и багер добија могућност висинског рада.

■ До сада је откопао 27 милиона тона угља и око 7,3 милиона тона неугљевитих материјала

Како се праве багерске кашике

Поступак израде препознатљивог рударског дела, од нацрта до монтаже на радни точак багера, осмишљава и прати велики број стручњака различитих профила

Багерске кашике један су од најважнијих и најпрепознатљивијих делова масивних машина које се користе у површинској експлоатацији угља. Њихова улога у процесу производње добро је позната свим искусним рударима.

За квалитет и поузданост овог важног коповског алата, од којег умногоме зависи рад моћних „глодара“, задужен је „Метал“, који се и иначе стара о великом делу опреме на „Колубариним“ површинским коповима. У његовим погонима кашике се већ деценијама успешно израђују и обнављају, и представљају један од најтраженијих и најрепрезентативнијих производа.

Са детаљима овог необичног поступка, који почиње нацртом, а завршава се у тренутку када се нова кашика монтира на своју „радну позицију“ на багеру, упознали смо се у „Металовом“ Погону за производњу.

– Све почиње у тренутку када од наручиоца (обично „Површинских копова Барошевац“) до нас стигне поруџбеница. Након тога, разрађујемо технологију, што значи да запослени у Техничкој припреми погона припремају план израде кашике. То вам је као, на пример, када се поручује хаљина код кројача – сликовито нам је објаснила Ивана Благојевић Хелдрих, главни технолог за челичне конструкције.

Кашике су један од најтраженијих производа „Метала“

Она нам је појаснила да поступак даље подразумева да се у радионици за припрему материјала почиње са израдом такозваних позиција. То су саставни делови багерске кашике, који се програмски секу на машинама масер и плазма, а затим савијају, онако како је технолог прописао.

– Наш задатак је да обезбедимо „позицију“ и све потребне технолошке додатке. Тачно је прописано како оне треба да буду исечене, а раде се и брајфови, односно оборене ивице које су припрема за заваривање и служе за то да делови могу да се укалупе. Заварени слој мора имати простор који се попуњава варом – објаснила је наша саговорница.

Овако припремљене „позиције“ затим се премештају у радионицу за челичне конструкције, где их радници склапају и заварују. Постоји неколико фаза кроз које

се мора проћи да би био добијен квалитетан готов производ. Најпре се ради „предмонтажа кашике у алату“. То значи да се делови ставе спојени у алат, а затим специјализовани технолог прописује технолошку листу и план заваривања, са одговарајућом температуром предгревања.

Како су нам у Техничкој припреми објаснили, цртеж скоро никада није идеалан, па уколико је наручиоцу потребна серија кашика, пракса је да се прво ради пробни примерак. На основу њега ради се корекција цртежа.

Следећи корак је машинска обрада дела на капиталној машини борверку „шкода“. Ту се буше и проверавају отвори дозвољених карактеристика. Затим се кашика поново шаље у радионицу за припрему материјала, где се ради антикорозивна заштита и фарба се премазом на бази катрана.

Мајстори за регенерацију

О багерском „алату“ поразговарали смо и са Марком Недељковићем, шефом радионице за челичне конструкције. Он нам је рекао да се његов тим највише бави регенерацијом кашика које су већ коришћене, у чему су стекли огромно искуство и знање. – У случајевима када производимо нове делове, обично се ради о читавом комплексу – рекао је Недељковић.

После тога, део је спреман за монтажу на радни точак багера. Како тај поступак изгледа објаснио нам је Бојан Анђић, један од „Металових“ машинских инжењера, који са колегама на површинским коповима брине о радилиштима док су машине у инвестиционој оправци.

– Након што камионом из погона на коп буде допремљена регенерисана или нова кашика, у пријемном бункеру у горњој позицији монтирамо скелу. У бункеру се налазе два бравара, док један предрадник руководи дизалицом. Потребно је да „на земљи“ у приправности буду још два бравара и један заваривач. Кашика се дизалицом подиже у горњи положај, затим се осовинице монтирају на два места. Потом се радни точак окреће за 90 степени и у доњој позицији се те осовинице осигуравају, а затим се убацује клин којим се кашика још једном осигурава, што значи да је током акције „везана“ у три тачке – објашњава техничке детаље Анђић.

Он наводи да се кашике обично постављају у пару, тако да док се једна монтира, наредна се осигурава, па акција захтева велику концентрацију и координацију свих учесника.

Кад се кашика успешно постави, радни точак може да се врати на свој „вечити“ рударски посао. За све наше саговорнике, који деценијама раде овај посао, све је протекло уобичајено. Нама је, ипак, било задовољство да посматрамо како од обичног комада гвожђа настаје део неопходан за производњу угља у највећем српском рударском басену.

М. Мијаљевић

Сваки багер знају у „шраф“

Сви раде као један

Тридесетак искусних мајстора даноноћно брине о чак 23 рударске справе међу којима су „глодари“, одлагачи, дреглајни...

Ширење експлоатационог простора површинског копа Поље „Д“ током протеклих година захтевало је бројне технолошке захвате које су, максималним залагањем, обављале све службе овог копа. На првом месту – службе одржавања, које су имале нимало лак задатак да упоредо са бројним реконструкцијама, транспортима и другим захтевним пословима, брину о спремности машина и функционалности свих елемената рударске опреме.

Са великим изазовима суочила се и Машинска радионица за одржавање багера. Реч је о екипи која је задужена за замену ујади, папуча, зуба, за одржавање транспорта, радног точка, свих редуктора и свих склопова. Укратко, за сваки машински елемент на багеру.

– Нашу екипу чини тридесетак људи који у све три смене одржавају 23 справе, међу којима су „глодари“, одлагачи, дреглајни, али и транспортна платформа. Радионица је организована тако да имамо посебне групе за одржавање глодара, одлагача, дреглајн багера, као и за одржавање хидраулике и заваривачку радионицу. Такође, имамо и радионицу за стругарску обраду, која углавном припрема резервне делове када „Метал“ не може да стигне да уради – каже Новица Пауновић, руководилац ове радионице.

Пауновић напомиње да су на Пољу „Д“ заступљени различити типови и серије багера. То значи да је сваки, на неки начин, прича за себе, има специфичне резервне делове и тражи специфично одржавање.

– Иако за нас израђује велику количину делова, стално „затрпавамо“ „Метал“ новим налозима, па не стижу да ураде све оно што нам је потребно. Договорили смо се да на месечном нивоу, по принципу приоритета, увек буде урађено десетак најхитнијих ставки, што често није довољно – истиче Пауновић, објашњавајући да је управо због тога за радионицу толико важна улога стругаре.

У њој се прави много неопходних делова попут носача ролни, тела брисача за

брисање трака на багерима, завртања, вијчане робе, навртки и различитих алата за хидраулику. Да би могли да се користе у садашњим условима, овде се прилагођавају брисачи трака и делови редуктора који су раније били избачени из употребе.

Наш саговорник је скренуо пажњу и на то да раније одржавање није било везано за технолошке захвате и операције које су условљене радом система на копу и да је више пажње посвећивано превентивном одржавању. Сервис је рађен на две недеље и лако је било уочити и отклонити све кварове који настану током тог кратког периода.

– Сада углавном радимо најхитније поправке, оне које могу да угрозе рад багера. Улажемо велике напоре да створимо потребне резерве и да обезбедимо да нешто делова буде на стању. Нажалост, са овим обимом посла, немамо довољно ни људи ни времена да се бавимо превентивним одржавањем – каже Пауновић.

Када је реч о годишњим ремонтима, „Метал“ и Поље „Д“ договарају се ко преузима које послове. Машинска радионица је углавном задужена за редукторске послове – изузимајући саме редукторе, који се скидају и односе у погоне фабрике. Такође, ова екипа преузима на себе и све додатне

послове који се „отварају“ током ремонта, кажу мајстори. Узимајући у обзир обим активности ове групе, мањак радника је евидентан. Сви чланови екипе раде на терену, осим оних који имају одређену ограничену радну способност, а који зато припремају редукторе, бубњеве и сав резервни материјал.

– Мајстори у просеку имају више од 30 година стажа. Уколико током наредних пет година, пре него што оду у пензију, ти људи не обуче нове, бићемо у великом проблему. Сви на копу знају да је потребно десет година искуства како би „сазрео“ добар мајстор. А ова занимања су неопходна, иако ће се начин рада мењати, опреми ће увек бити потребно одржавање – сматра Пауновић и додаје да је ситуација најозбиљнија када је реч о заваривачима. **Д. Весковић**

Увек спремни

Људи који раде у овој радионици заслужни су за одржавање свих багера на Пољу „Д“. Квар не бира време, а сви они – у пола дана, у пола ноћи, за Нову годину, Божић, Ускрс, рођендане своје деце – кад год их позovem, „створе“ се и раде као један. Управо захваљујући свему томе, и доброј организацији рада, све и функционише – поносан је на своје колеге Пауновић.

Ускоро боље снабдевање

Завршени ремонт и монтажа постројења за прераду воде Нова монтажа, очекује се и завршетак грађевинских послова. Почетак рада очекује се у мају, што ће значајно смањити проблеме у снабдевању

■ Миленко Пановић и Биљана Дамњановић

Постројење за прераду воде Нова монтажа, које је део Водовода „Медошевац“, требало би током маја да почне са радом на новој локацији.

– То ће нам омогућити да лето дочекамо с пуним капацитетом и укинемо тренутне планске рестрикције, посебно у селима Медошевац и Рудовци. Капацитет постројења Нова монтажа је 15 литара у секунди, што је готово 30 одсто укупне производње нашег водоводног система и његово поновно покретање значајно ће утицати на снабдевање потрошача – каже Миленко Пановић, руководилац Водовода, који функционише у оквиру

„Колубариног“ погона „Помоћна механизација“.

Пановић подсјећа да су постројење, као и неколико других делова водовodne мреже на граници Барошевца и Зеока морали да буду премештени јер су се нашли „на удару“ рударских радова. Измештање делова водовodne мреже завршено је током септембра, када је почела и демонтажа постројења и припадајућих грађевинских објеката.

Према Пановићевим речима, демонтажа, генерални ремонт и монтажа на новој локацији поверени су фирми „Милановић третман вода“ из Крагујевца, и сви послови завршени су

у предвиђеним роковима.

Демонтажа грађевинских објеката и изградња нових на новој локацији у Барошевцу поверена је фирми „Колубара Грађевинар“ и ти радови су још увек у току.

Пановић каже да је период у којем је водовод радио без овог постројења био веома тежак, пре свега за потрошаче на почетку и на крају водоводног система.

– Трудили смо се да корисници што мање осете искључења, као и да рестрикције буду углавном у ноћним сатима. Молим све потрошаче да имају разумевања за садашњу ситуацију и да имају у виду да сви живимо, пре свега, од производње угља, као и да рационалније троше воду за пиће – апелује Пановић.

Иначе, Водовод „Медошевац“ пијаћом водом снабдева источни део Огранка Рударски басен „Колубара“ и шест месних заједница у овом делу лазаревачке општине и дневно испоручи од 4.000 до 4.500 кубних метара воде.

Водовод се састоји од два независна система – „Медошевац“, који снабдева подручје од овог села до места Рудовци, укључујући и објекте „Колубаре“, и „Јунковац“, који снабдева истоимено село и рударско насеље Волујак. Оба имају по пет постројења за прераду воде и 15 дубоко бушених бунара. Укупна дужина примарне и секундарне мреже је 45 километара.

Према речима Пановића, осим интервенција и хаварија

до којих неминовно долази због напредовања рударских радова, проблеме у снабдевању доноси и нерационално коришћење воде, посебно током летњих месеци.

– Да водовод послује комерцијално, наши капацитети би били више него довољни за снабдевање око 7.000 корисника, колико их тренутно има на мрежи. Пошто то није случај, због велике потрошње принуђени смо да прибегавамо рестрикцијама – рекао је он.

Биљана Дамњановић, руководилац Одељења хемијске припреме воде за пиће, каже да испитивања показују да је вода доброг квалитета. Она се контролише свакодневно, како у лабораторији у Водоводу „Медошевац“, тако и у акредитованој лабораторији у Заводу за јавно здравље Београд.

– Док са радом не почне постројење Нова монтажа, уведено је ново место за дезинфекцију воде за пиће у пумпној станици „Церовити поток“, како би слободан резидуални хлор, који се свакодневно на сваких сат времена контролише и мери, био у оквиру максимално дозвољене концентрације, прописане правилником о хигијенској исправности воде за пиће у вредности од 0,2 до 0,5 милиграма по литру – рекла је Биљана Дамњановић.

Т. Крупниковић

Снабдевање Старе монтаже

Говорећи о случајевима када су рударски радови правили проблеме на мрежи, Пановић је поменуо прошлогодишње кидање цевовода Барошевца – Стара монтажа, због чега су запослени у Старој монтажи били принуђени да се техничком водом снабдевају из импровизоване пумпне станице и цистерне у кругу насеља. Проблем је решен набавком водоводног материјала и изградњом цевовода дужине 500 метара пречника ф 160мм. Радови су завршени половином прошле године, када је и успостављено редовно снабдевање на овој локацији.

■ Почетак рада постројења Нова монтажа олакшаће снабдевање

На скупу „Заштита животне средине и одрживи развој у рударству и енергетици 2018“, Богољуб Вучковић, главни инжењер за геологију у „Пројекту“, представио стручни рад

Потенцијали рекултивације

■ **Богољуб Вучковић**

На шестом Саветовању „Заштита животне средине и одрживи развој у рударству и енергетици 2018“, које је крајем марта одржано у Сремским Карловцима, Богољуб Вучковић, главни инжењер за геологију у „Пројекту“, изложио је свој научно-стручни рад који се бави одрживим развојем и могућим финансијским аспектима поступка рекултивације на површинским коповима Рударског басена „Колубара“.

Према речима аутора, полазна тачка анализе је приказ стања експлоатационог простора Рударског басена „Колубара“, површине од око 80 квадратних километара, на којем је завршена или је у току рударска експлоатација.

– О начинима на које би овај простор могао да буде рекултивисан у стручним круговима доста се говори, али у пракси је, нажалост, мало тога учињено. Тек на око 800

хектара извршено је организовано озелењавање, пошумљавање и производња ратарских култура, а на само неколико хектара заснован је индустријски огледни засад воћа. Разматрао сам да ли се комбинованим приступом употребе геотермалне енергије и засадом медоносних култура на овим површинама може остварити не само принцип одрживог развоја, већ и изузетна добит – рекао је Вучковић и објаснио да се први део анализе односи на геотермалну енергију из дубине, док је други базиран на додатном искоришћењу девастираних површина.

Рад разматра идеју да на рекултивисаном подручју од око 7.000 хектара буде засађен багрем и да се на тој површини производи мед, а садржи и прецизне прорачуне о потенцијалној заради.

– На овим површинама постоји и велики потенцијал када је реч о развоју сточарства, али и дрвне индустрије. Девастирана коповска подручја могла би да постану нове енергетске и дрвне плантаже на којима би посао пронашао велики број људи – наводи наш саговорник.

Вучковић је аутор више од 70 стручних радова који повезују теорију и праксу у области површинске експлоатације

угља. До сада их је представио на бројним скуповима одржаним у земљи, али и у иностранству и добитник је и неколико иностраних награда.

У „Пројекту“ ради од 2002. године. Бави се пословима пројектовања у геолошким и рударским пројектима и студијама угља и неметаличних минералних сировина. Као главни и одговорни пројектант урадио је више од 70 геолошких и рударских пројеката у Рударском басену „Колубара“ и ТЕ-КО „Костолац“. Пројектовао је истражно бушење за копове „Тамнава-Западно поље“, „Радљево“, Поље „Е“, Поље „Г“, али и за лежиште „Дрмно“ у Костолцу, са више од 85.000 метара бушења. Учествовао је у изради многих студија и елабората.

Поред рада који је представио на саветовању у Сремским Карловцима, међу актуелним истраживањима аутор издваја и оно о потенцијалима геотермалне енергије у колубарском угљоносном басену, које је представио на симпозијуму „Рударство 2017“.

– Закључак ове анализе је да на 600 квадратних километара површине басена постоји неисцрпан извор геотермалне енергије од 1.890.000 GJ годишње, што је еквивалентно количини енергије „спакованој“ у 26 милиона тона колубарског лигнита, а што је готово годишња производња угља у РБ „Колубара“. Рад је са презентацијом позитивно оцењен и представља полазну основу за даља детаљнија разматрања – рекао је Вучковић.

Р. Лазић

„Енергетика 2018“

Међународно саветовање „Енергетика 2018“, које је 34. пут организовао Савез енергетичара Србије, одржано је на Златибору од 27. до 30. марта.

Ове године највише је било речи о стратешком планирању развоја енергетике и енергетске политике и повезаности енергетике и заштите животне средине. Разговарано је о савременим технологијама у коришћењу угља, нафте и гаса, као и о обновљивим изворима енергије. Такође, разматран је одрживи развој енергетике из угла смањења утицаја климатских промена, а било је речи и о савременим научним истраживањима и иновацијама у енергетском и еколошком сектору.

Стручњаци Рударског басена „Колубара“ су и овог пута представили своје радове и активно учествовали у конструктивним дискусијама. Миодраг Кезовић, магистар геолошких наука, на Златибору је представио своја два самостална рада. У првом је анализирао енергетску ефикасност и оптималан енергетски развој колубарског басена, а у другом перспективни развој лежишта „Тамнава-Западно поље“.

Данијела Божић за „Енергетику 2018“ је истраживала геотехничка решења за безбедну експлоатацију лигнита на „Западном пољу“. Рад о увођењу савремене опреме на површинским коповима Поље „Б“ и Поље „Ц“ и развој IV БТО система у 2018. години са повећањем производње заједно су урадиле Љиљана Димитријевић и Слађана Миловановић. Инжењери Драган Ристивојевић и Слободан Дамњановић, који су запослени у Одељењу за испитивање и контролу електрослужбе копова, презентовали су рад „Елиминисање ферорезонансних осцилација у средњенапонском подручју при екстремно променљивим параметрима мреже ЈП ЕПС – Огранак „Колубара“.

Р. Лазић

Супервизор за пројекат ЕУ

Поред великог ангажовања у бројним комисијама и одборима, Вучковића је 2017. године Европска унија ангажовала као супервизора једног од пројеката из области екологије, који се реализује под покровитељством Министарства рударства и енергетике Србије. Реч је о прецизном попису геодетског катастра рударског отпада свих 350 тренутно активних и 250 бивших рудника метала, неметала и угља у Србији, као и утицају тог рударског отпада на загађење животне средине.

Девет бања очекује прве госте

Млађи радници све чешће имају медицинске индикације за бањско лечење

У току прошле године, на основу достављене медицинске документације, на рехабилитацију је било упућено око 2.100 радника Огранка РБ „Колубара“, а исти број очекује се и ове године. Према речима Миодрага Милићевића, председника ресора заштите на раду у Синдикалној организацији „Колубара“, на огласним таблама у свим деловима предузећа крајем марта постављена су обавештења и истакнути термини смена у рехабилитационим центрима који су на располагању ове године. Пријава се, као и до сада, уз потребну медицинску документацију, доставља синдикалним организацијама.

– Заинтересовани радници биће послати у девет рехабилитационих центара, као и претходних година. Председници синдиката

радника ЕПС-а и „Колубаре“ zaloжили су се да ове године рехабилитацију може да користи исти број радника као и лане. Распоред коришћења формира се на основу извештаја лекарских комисија, односно на основу здравственог стања радника, година радног стажа, услова рада и броја претходних коришћења рехабилитација. Такође, предност имају они који су доживели неку врсту повреде на раду. У последње време уочавамо тренд да све више младих радника користи програм рехабилитације, јер се међу њима повећао број оболелих од високог притиска или шећера, што су типичне последице стреса и великих физичких напора – каже наш саговорник и додаје да су током претходних година организатори ревносно излазили у сусрет захтевима наших радника

Комплетна услуга

Десетодневни боравак у бањи обухвата специјалистички преглед, лабораторијске анализе, физикалне терапије, излете, а у зависности од бање, чак и велнес програм и коришћење отворених и затворених базена.

и реаговали на примедбе на смештај, којих је сада занемарљиво мало.

У синдикату кажу да се труде да рехабилитација буде реализована на обострано задовољство и наших радника и рехабилитационих центара, као и да боравак и лечење буду на задовољавајућем нивоу. Некада је била пракса да рехабилитациони центри нуде синдикатима термине када они нису попуњени сто одсто, па рехабилитације запослених буду у јесен и рано пролеће. Протеклих неколико година инсистира се да рехабилитација буде у периоду кад могу да се користе све благодети тих бања. Такође, у претходне три године инсистирало је на томе да собе буду двокреветне, што је услов који испуњавају Ковиљача, Сокобања, Ивањица и Пролом бања. Изузетно, због већег броја пријављених, негде може да буде убачен трећи кревет.

Поред поменутих, у понуди су још Рибарска бања, бања Горња Трепча, Нишка бања и Селтерс бања. Смене су одређене у периоду од 7. маја до 2. октобра. И поред тога што свака бања има своје специфичности, све оне нуде висок ниво здравствених услуга.

М. Радосављевић

■ Стигле понуде и за рекреацију

Нова дестинација – Сарти

Овогодишње понуде за превентивно-рекреативни одмор, који је током 2017. користило око 4.000 радника Рударског басена „Колубара“, представљене су крајем марта. Пријављивање заинтересованих за пролећну рекреацију увелико је почело и трајаће до 30. априла. Из понуде су изабачени Петровац, Паралија и Крф, а као нова дестинација појавио се Сарти, који годинама важи за једну од најпопуларнијих дестинација на другом „прсту“ Халкидикија.

Према речима Дејане Мијатовић, председнице Синдикалне организације Дирекције Огранка, синдикат прати како радници реагују, па се у складу са тим формирају понуде.

– Тако је, рецимо, у последње време за Паралију било мало заинтересованих, јер је дошло до засићења. И утисци са Крфа били су подељени, било је и задовољних и незадовољних, али смо ипак одлучили да га овога пута не укључујемо у понуду – рекла је Дејана Мијатовић.

Ове године за Грчку су у понуди две дестинације – Сарти и Ханиоти, а смене

у предсезони почињу 30. маја и 4. јуна. У Сартину је смештај организован у три виле, а цена смештаја на бази полупансиона за радника је око 20.800 динара, а за чланове породице 51.990 динара. Цене смештаја у хотелу „Гранд Викторија 2“ у Ханиотију на бази полупансиона је 19.340 динара за радника, а чланови породице плаћају пуну цену 48.350 динара. Деца имају одређене попусте у свим понуђеним дестинацијама.

У Црној Гори у понуди су Будва, Бијела и Чањ. У Будви смештај на бази полупансиона у туристичком насељу „Словенска плажа“ стаје запосленог у „Колубари“ 21.080 динара (а за члана породице 52.700 динара). У Бијелој у вилама „Мирели“ иста услуга кошта 14.600 динара у првој смени, у јунској 18.200 (док чланови породице плаћају у зависности од смене између 36.500 до 45.500 динара). У Чању у вили „Бабовић“ цена за радника је 9.640 динара у првој смени, а у другој и трећој 11.560 динара (такође, чланови породице плаћају 24.100 динара у првој смени, а затим је цена 28.900 динара).

За пролећну рекреацију у понуди су и планине Златибор, Рајац као и Сокобања. На Златибору је смештај обезбеђен у хотелу „Зеленкада“ и апартманима „Аћимовић“. За седмодневни боравак на бази пуног пансиона треба издвојити око 10.600 динара (за чланове породице она износи 26.530 динара). Рајац је у понуди током целе године до краја новембра, у зависности од интересовања радника и слободних капацитета. Смештај на бази седам пуних пансиона у Радничком одмаралишту „Колубара“ кошта нешто мало више од 3.800 динара, а за чланове породице око 9.500 динара. Због великог броја респираторних обољења, осим што се радници шаљу на рехабилитацију у Сокобању, уведене су и две смене рекреације за ово лечилиште, и то од 28. маја и 4. јуна.

За реализацију путовања, као и ранијих година, задужен је „Колубара-Турс“, а плаћа се у десет полумесечних рата. У износу који се плаћа за рекреацију радник учествује са 40 одсто у пролећном и јесењем делу рекреације, а 50 одсто у летњој рекреацији која ће ускоро бити објављена.

М. Радосављевић

■ Студенти Рударско-геолошког факултета у посети „Колубари“

Први пут у радионицама

Будући инжењери у оквиру практичне наставе имали су прилику да виде како се прави рударска опрема о којој слушају на предавањима

Студенти Рударско-геолошког факултета из Београда своју редовну практичну наставу, у оквиру које обилазе руднике за површинску експлоатацију, започели су ове године током марта посетом Рударском басену „Колубара“.

За групу од 58 будућих стручњака за рударство, заједно са професорима, овом приликом организован је обилазак производних погона „Метала“. Тамо су имали прилику да се упознају са процесом рада у радионицама, сазнају како се праве поједини делови рударских машина, али и како се раде репарације и ремонтно одржавање опреме.

– Један дан у току наставне недеље издвојен је за обилазак рудника, фабрика и постројења за прераду, што студентима даје могућност да у пракси виде оно о чему су слушали на предавањима. Од 15 посета разним рударским фирмама у Србији које планирамо да организујемо током једног семестра, пет је у различитим деловима Рударског басена „Колубара“. Поред „Метала“ обићи ћемо и „Помоћну механизацију“, „Прераду“, као и све површинске копове. „Колубара“ је наше стално одређиште и неизоставна почетна тачка, место на коме студенти на терену могу да виде све оно чиме се бавимо у оквиру теоријске наставе – рекао је Владимир Милисављевић, ванредни професор РГФ-а.

За студенте је пре изласка на терен најпре организовано предавање о мерама заштите на раду са циљем повећања безбедности, након чега су обишли Погон за производњу и регенерацију, Погон серијске производње и Погон за ремонт.

– Студенти су сазнали да „Метал“ производи нове делове рударских справа и регенерише постојеће, видели су склопове, подсклопове и многобројне резервне делове који се производе за справе који се налазе на нашим коповима – рекао је Дејан Павловић, самостални технолог за машинску обраду у Погону за производњу и регенерацију.

Неда Нишић, студент треће године из Београда, која је први пут у оквиру практичне наставе била у радионицама „Метала“, пренела нам је своје утиске.

– Посебно су ми били занимљиви делови који се монтирају на роторне багере, велики роторни точкови, зупчаници, који су висине и до четири метра. Све те велике конструкције заиста су фасцинантне. Обилазак радионица пружа нам јаснију и детаљнију слику о рударској механизацији. Тек када уживо видимо све оно о чему слушамо током предавања можемо да стекнемо праву представу о томе колико је рударска опрема масивна и колико је потребно времена, али и сировина да се направи комплетан производ – рекла је Неда.

Након обиласка радионица разговарали смо и са њеним колегом из групе Александром Николићем, који је одрастао у Лајковцу, у непосредној близини колубарских копова.

– Ми смо на трећој години рударског инжењерства и још нисмо изабрали ускостручни модул, за који ћемо се одредити тек на четвртој години. Једна од опција на нашем смеру је механизација у рударству, о чему је данас највише било речи, па долазак у „Метал“ посебно значи онима који су

заинтересовани за овај аспект површинске експлоатације. Поред тога што ће нам процес прихватања нових знања бити знатно олакшан, добићемо и додатну мотивацију да се бавимо овим послом – каже наш саговорник, истичући да би по завршетку школовања волео да ради у Рударском басену „Колубара“, у којем раде и његови родитељи.

Професори напомињу да је сарадња коју Рударско-геолошки факултет остварује са Огранком РБ „Колубара“ и ЈП ЕПС већ деценијама на високом нивоу. Крајем прошле године остварили су још један вид сарадње који раније није био уобичајен, а тиче се међународне размене студената у оквиру пројекта „Еразмус“.

– Недавно је први пут остварена сарадња између нашег факултета и универзитета Твенте из Холандије. Од септембра до децембра у Твентеу је боравио један наш студент, док је Холанђанин праксу обављао управо у „Металовом“ Пројектно-конструкционом бироу. Овај пројекат био је веома успешан, па смо, вођени жељом за професионалним напретком и упознавањем са радом колега из других земаља, почетком марта потписали уговор о сарадњи на остваривању стручне праксе и са једним немачким факултетом. Очекујемо да ће већи број студената бити укључен у размену, као и да ћемо поново довести госте у „Метал“ – рекао је Драган Игњатовић, професор.

Т. Симић

Обилазе и Костолац и Бор

Теренска настава је обавезна за студенте треће и четврте године, а поред „Колубаре“, у којој се обавља највећи део праксе, будући инжењери у обавези су да посете и рудник у Костоцу, као и Рударско-топионичарски басен Бор.

Ћирилов као карикатуриста

Дар за уочавање детаља и
смисао за брзо „грабљење“
суштинског као основе цртежа

Изложбом „Јован Ћирилов – моји савременици у карикатури“ Музеј позоришне уметности Србије и лазаревачки Пулс театар обележили су Светски дан позоришта. По ауторском виђењу Мирјане Одавић у галерији „Савременици“ крајем марта биле су изложене карикатуре Јована Ћирилова (1931-2014), једног од најзначајнијих стваралаца српског и југословенског позоришта.

Ћирилов је савременике обично портретисао на састанцима. Учено је да су му увек боље успевале карикатуре људи које је слабо познавао или их уопште није знао. Хватао је особености лица Јовице Аћина, Велимира Лукића, Мирка Магарашевића, Јована Зивлака, Србијанке Турајлић, Љубише Ристића, Дринке Гојковић и многих других. Повезујући позоришну и ликовну уметност, поставка је обухватила и неколико портрета и аутопортрета самог Ћирилова.

Сурово сазревање

У оквиру обележавања Светског дана позоришта, у Центру за културу изведена је дуодрама „Маслачак и ретард“. Дипломска представа глумице Бојане Ћурашковић прати одрастање девојчице са тешкоћама у развоју и дечака препуштеног улици.

Текст Младена Поповића режирала је Мирјана Карановић, у чијој класи је Бојана Ћурашковић дипломирала на Академији уметности. Бојанин партнер на сцени био је Димитрије Стајић, студент глуме.

Комад „Маслачак и ретард“ премијерно је почетком марта изведен на Сцени „Раша Плаовић“ Народног позоришта у Београду.

– У ретким приликама када смо седели за истим столом, конференцијским, не кафанским, видео сам да Јован црта и видео сам да црта добро. Природни дар за уочавање детаља, који се даље оловком или фломастером претварају у краткوپотезне студије, основа је тих цртежа. Смисао за брзо грабљење суштинског јесте, уосталом, Јованов дар, додатно усавршен студијама филозофије, једнако као и авантуром његовог живота и рада – речи су редитеља Горчина Стојановића, које су прочитане на отварању изложбе.

Филозоф по образовању, Јован Ћирилов је био ерудита, театролог, драматург, редитељ, позоришни критичар, драмски писац, песник, романсијер, преводилац, путописац, сценариста, есејиста, публициста, лексикограф, колумниста, полиглота и антологичар. Водио је Југословенско драмско позориште, а био је и оснивач, селектор и уметнички директор БИТЕФ-а. Добио је и две Стеријине награде.

М. Караџић

■ Дигитална рестаурација српских филмова

„Освежени“ класици

Лазаревац је један од градова у којима се током 2018. године приказују дигитално рестаурирани српски филмски класици. Бесплатне пројекције су део „Вип Кинотеке“, пројекта Југословенске кинотеке и компаније „Vip mobile“, којим се дигиталном рестаурацијом чувају култна остварења српске кинематографије. Пројекат тренутно обухвата десет филмова снимљених између 1967. и 1993. године.

Планирано је да у Центру за културу Лазаревац током 2018. буду приказана најважнија остварења Слободана Шијана, Живка Николића, Срђана Карановића и других редитеља. После премијере у Београду, 20. априла, очекује се да се пред Лазаревчанима нађе ново издање филма „Маратонци трче почасни круг“, чији сценарио и режију потписују Душан Ковачевић и Слободан Шијан. Публика у нашем граду је претходних недеља могла да погледа „освежене“ верзије

филмова „Ко то тамо пева“ Слободана Шијана, „Кад будем мртав и бео“ Живојина Павловића и „Специјално васпитање“ Горана Марковића.

Пројекат је замишљен тако да се, након премијера у главном граду, рестауриране верзије српских класика приказују у градовима широм Србије. Сваког месеца биће приказиван по један филм. Дигиталном рестаурацијом филмова, који су као национално добро од великог значаја обележили српску и регионалну

кинематографију, национална филмска баштина чува се за будуће генерације. Такође, овим се отвара и могућност приказивања на домаћим и светским фестивалима у врхунском квалитету слике и тона. О значају пројекта говорио је и Владан Вукосављевић, министар културе и информисања, када је крајем прошле године најављен овај подухват.

– Изузетан је значај који филм има не само за нашу културу већ и за идентитет. Очување наше филмске културне баштине је велики и одговоран посао и у том смислу захвални смо на овом значајном подстицају којим ће десет филмова од националног значаја бити рестаурирано и сачувано. То може да послужи као пример другим компанијама да у оквиру својих друштвено одговорних пројеката што више улажу у област културе. Сматрамо да су средства уложена на тај начин вишеструко корисна за читава заједницу.

Процесом дигиталне рестаурације, који се у потпуности спроводи у Србији, руководи Одељење за дигитализацију и дигиталну рестаурацију Југословенске кинотеке.

Р. К.

Ковачевић и Шијан најбољи

У избору који је спровела Југословенска кинотека филм „Ко то тамо пева“ проглашен је најбољим међу 100 најбољих српских филмова 20. века. Ремек-дело Слободана Шијана из 1980. године урађено је по сценарију Душана Ковачевића и у продукцији Центар филма.

Већ имају репрезентативце

До привременог замирања лазаревачке атлетике дошло је пре више од десет година, када су представници Атлетског клуба „Колубара“ престали да се појављују на званичним такмичењима. Ипак, током октобра и новембра 2015. године формиран је Атлетски клуб „Лазаревац“. На првој Скупштини изабран је трочлани Управни одбор, у који су изабрани Марко Ранковић, Ненад Ристић и Дарко Стојановић, уједно и оснивачи клуба. Марко је већ тада био афирмисани полумаратонац, активан такмичар је и данас, истовремено је председник и тренер. Последњи успеси атлетичара овог клуба са Крос-првенства Београда, где су освојили прво место у екипној конкуренцији, оставивши иза себе све београдске клубове, укључујући „Црвену звезду“ и „Партизан“, захтевају да се клубу и његовим такмичарима посвети више пажње.

Тренутно клуб има 44 регистрована такмичара, а на тренинзима зна да се појави и много већи број заљубљеника у овај спорт. Клуб има више од 60 чланова, финансира се

првенствено од чланарине, која није довољна да се покрију сви трошкови клуба.

– Сада се налазимо на средини треће године постојања и може се рећи да смо првобитно постављене циљеве остварили, постали смо препознатљив клуб у Атлетском савезу Београда, из ког је поникло неколико репрезентативаца Србије. Трчимо даље и боље – рекао је Марко Ранковић, наглашавајући тиме како се клуб за сада бави само тркачким дисциплинама, пошто за остале у Лазаревцу не постоје потребни услови. Такмичари „Лазаревца“ наступају током целе године, тренинзи се одржавају сваког дана, не тренира се само када је неки од бројних такмичарских дана. Љубазношћу Спортско-рекреативног центра „Колубара“ атлетичари имају на располагању једну свлачионицу у спољашњем северозападном делу стадиона ФК „Колубара“, тако да на простору спортског центра тренирају током свих годишњих доба. Понекад се одлази и у околину Лазаревца, у природни амбијент, а најмлађи, полазници Атлетске школе А и Б, имају на располагању једном недељно и стару салу СРЦ „Колубара“. Ученици основне школе

од првог до четвртог разреда похађају атлетску школу, у класу млађих пионира спадају петаци и шестаци, док су ученици седмог и осмог разреда у класи старијих пионира.

Као млађи јуниори наступају средњошколци прве и друге године, а они који су у трећем и четвртм разреду су старији јуниори. Ту су још млађи сениори и сениори. Њихове тренинге води тридесетогодишњи Марко, помаже му две године млађи Богдан Милојевић, апсолвент Факултета за физичко васпитање, а као сарадник њима двојици неизоставан је Ненад Ристић.

Јануар и фебруар такмичари овог клуба провели су на дворанским такмичењима, а крајем марта кренула су крос-првенства. У другом колу Крос-првенства Београда трчала су чак 34 лазаревачка атлетичара.

Пре готово једног века у Лазаревцу је одржана прва трка улицама варошице, а награде су обезбедиле лазаревачке занатлије. У плану је да се традиционална трка обнови ове године ако се стекну услови, организатор ће бити Савет за младе Градске општине Лазаревац, уз помоћ чланова АК „Лазаревац“.

З. Станковић

Спортисти године

Најбољи спортисти и спортски радници лазаревачке општине за 2017. годину проглашени су у Центру за културу крајем марта.

Пехар за најбољу спортисткињу пригрлила је Невена Сајић, млада одбојкашица „Лазаревца“, док је најбољи спортиста Вељко Симић, каратиста „Колубаре“.

Награду за најперспективније, одлуком Савета за спорт Градске општине Лазаревац, добиле су пливачке наде Нађа Лазаревић из „ЛА Колубаре“ и Иван Станојевић из ТЕ „Колубара“. Најбољи

тренер је Јелена Живановић из Стрелачког клуба „Колубара“, а Миодраг Николић Миоч из великоцрљеначког Карате клуба „Зенит“ је најбољи спортски радник. Најбољи спортски колектив у 2017. години био је Рукометни клуб „Колубара“. Награда за посебан допринос у развоју спорта и физичке културе „Јован Станковић“ отишла је у руке Драгољуба Божића, професора физичког васпитања у Основној школи „Свети Сава“ у Великим Црљенима.

Плакете за посебан спортски резултат припале су

Душану Алимпијевићу, тренеру Кошаркашког клуба „Црвена звезда“, Николи Васиљевићу, фудбалеру „Бате Борисова“, као и Техничкој школи „Колубара“ из Лазаревца, првенствено због успеха рукометног школског

тима, који је стигао до вршњачког Светског првенства.

Плакетом за организацију посебног спортског догађаја награђен је Боксерски клуб „Грејтест“ из Лазаревца.

З. С.

Фудбал је тада био љубав

Почетком педесетих, од спортских клубова у Лазаревцу, постојао је само фудбалски. Лоптало се на сваком пољанчету у граду и око њега, а најбољи су могли да заиграју у „Колубари“

Лазаревчанин Љубомир Дојчиновић Цига „троши“ 83. годину живота. Фудбал му је одувек био веома важан, можда и важнији него у оној чувеној фрази која га описује као најважнију споредну ствар на свету.

У периоду од 1952. до 1966. године за Фудбалски клуб „Колубара“ одиграо је више од 400 утакмица. Почео је у подмлатку, да би већ годину дана касније заиграо за први тим, најпре на позицији левог крила, а касније се усталио у халф-линији. Готово седам година био је и капитен. Сачувао је велики број фотографија из тог времена, када се фудбал играо првенствено из љубави. У пензију је отишао када је напунио 65 година и 40 година радног стажа проведених највећим делом у РБ „Колубара“.

— Када сам почео да играм, уз један или два изузетка, сви у тиму били су Лазаревчани.

Као клинци „калили“ смо се играјући на свакој травнатој површини погодной за то, често и крпењачом. Никада не бисте погодили где се све у Лазаревцу налазило пољанче на коме су се окупљали заљубљеници у фудбал. Рођен сам у Бугармали, па смо тако и називали нашу дружину која је играла са вршњацима из других делова варошице. Једини „хонорар“ који сам добио за 14 година играња за „Колубару“ била је улазница за утакмицу „Црвена звезда“ — „Манчестер Јунајтед“, одиграну 5. фебруара 1958. на Стадиону ЈНА, која је завршена резултатом 3:3 — сећа се Цига, кроз смех додајући како тај надимак има откако зна за себе јер је још као беба имао таман тен и густу црну косу.

Прву првенствену утакмицу за први тим Дојчиновић је одиграо против „Мачве“ из Богатића давне 1954. године, док је дрес првотимца понео годину дана раније, на пријатељским мечевима. На гостовања се тада ишло једним од два камиона које су возили Муја и Реља, некадашњи фудбалери „Колубаре“, а путовало се до Лознице, Крупња, Петровца на Млави, Обреновца... И Љубомиров отац Душан био је возач, само аутобуса, док је мајка Надежда била домаћица.

— И данас редовно пратим све утакмице моје „Колубаре“. Уосталом, играо сам само за тим родног града, уз две утакмице за репрезентацију Универзитета у Београду. Некада смо играли из задовољства, уживали смо у игри

и причи о фудбалу. Догађало се да смо Милорад Живковић Бучања, Томислав Рајић и ја чак и на часовима коментарисали детаље мечева, пошто смо заједно ишли у гимназију и играли за наш први тим. Касније сам у неколико наврата био члан управе клуба. Оних година када смо били у Другој лиги СФРЈ, био сам „техничко“ — прича Дојчиновић.

Анегдота коју он радо прича везана је за дан полагања пробног матурског у гимназији, на дан када је „Колубара“ требало да игра првенствену утакмицу у Шапцу. Да би Цига испунио школске обавезе, али и стигао на меч, помогао је Властимир Некић Ћимба, који је тада радио у УДБИ. Службеним (необележеним) ципом он је повезао Дојчиновића после полагања тог пробног матурског. Успут их због вратоломне вожње заустави полиција, а Ћимба извади легитимацију и оштрим гласом нареди да се склањају, зар не виде да јуре

тешке криминалце. Стигне Цига на време на утакмицу, постигне гол и „Колубара“ поведе са 1:0. После тога судија свира пенал за Лазаревчане, Цига промаши (један од два промашена пенала у току каријере) и полувреме се заврши минималним вођством „Колубаре“. У другом делу десио се преокрет, несхватљив пад лазаревачког тима и коначни резултат 4:1 за „Раднички“, сећа се Цига.

Фудбалским причама никад краја. Остале су успомене, фотографије и карта за чувени меч у Београду, после кога се десила авионска несрећа у којој су настрадали играчи „Манчестер Јунајтеда“.

З. Станковић

Што си тако мали?

Почетком педесетих, гимназијски период живота Цига Дојчиновић проводио је у Београду. Једнога дана, на путу из школе, застао је поред једног од многобројних импровизованих игралишта да посматра утакмицу која само што није почела. Испоставило се да недостаје један играч, па је оберучке прихватио позив да се прикључи. Када је меч завршен, Дојчиновићу је пришао необични господин у мантилу и рекао му да се јави у просторије БСК-а (данашњег ОФК „Београд“), које су се тада налазиле на старом стадиону „Црвене звезде“. Тамо је пронашао тренера Ђорђа Вујадиновића, који му одмах рече да дође на следећи тренинг. — Већ сам се ухватио за кваку од врата, кад долете последње питање тренера Вујадиновића: „Што си тако мали?“. Окренух се, сковитла ме нека мука у стомаку, помислих да му кажем како нисам ја одлучивао о томе колики сам... Ипак, уздржах се. Неколико година касније, тада сам већ био афирмисан играч „Колубаре“, после једне првенствене утакмице зову ме из управе и кажу како су дошли представници БСК-а, хоће да пређем да играм за њихов клуб. Само сам одмахнуо руком, нисам хтео ни да причам са њима — присећа се Дојчиновић догађања од пре шест деценија.

■ Дојчиновић (последњи десно) на турнеји по Македонији педесетих година

/// Фото: А. Рашин

CIP – Каталогизација у публикацији
 Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)[085.3]
 [Електропривреда Србије Енергија Колубара] **ЕПС Енергија Колубара** / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
 2017, бр. 1 (нов.) - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Београд : Службени гласник). - 25 cm
 Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
 ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
 COBISS.SR-ID 250299404

